

ทิพวรรณ แวทอง 2557: ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณน้ำนมดิบในฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนามาศ ศรีวรรณกุล, Ph.D. 125 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพการเลี้ยงโคนม การปฏิบัติในการจัดการฟาร์ม ปริมาณน้ำนมดิบในฟาร์มโคนมของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพการเลี้ยงโคนม การปฏิบัติในการจัดการฟาร์ม กับปริมาณน้ำนมดิบในฟาร์มโคนมของเกษตรกร จากกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง 256 ราย ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.1 อายุเฉลี่ย 47 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 50.8 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 14 ปี และเคยฝึกอบรมหลักสูตรการเลี้ยงโคนม ร้อยละ 70.7

สภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร เป็นฟาร์มขนาดเล็ก เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคนมแบบปล่อยอิสระ ร้อยละ 57.4 เลี้ยงโคนมพันธุ์ลูกผสมขาว-ดำ (ระดับสายเลือดสูงกว่า 75%) ร้อยละ 41.0 ให้อาหารตามจำนวนปริมาณน้ำนม ร้อยละ 43.0 โดยอาหารหยาบ ให้ฟางแห้งและหญ้าสด ร้อยละ 38.3 และให้อาหารข้น สูตร 16 ร้อยละ 26.6 รวมถึงมีการเสริมแร่ธาตุก้อนร่วมกับผงแร่ธาตุ ร้อยละ 53.9 เกษตรกรเกือบทั้งหมดรีดนมด้วยเครื่อง ร้อยละ 91.8 และโรคที่พบบ่อย คือ โรคเต้านมอักเสบ ร้อยละ 65.6

การปฏิบัติในการจัดการฟาร์ม 1) ด้านการจัดการอาหาร เกษตรกรส่วนใหญ่มีแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 60.9 และมักให้โครีดนมกินฟางแห้งเป็นหลัก ร้อยละ 69.9 2) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย ร้อยละ 81.2 และถ่ายพยาธิให้โคนม ร้อยละ 89.8 3) ด้านสุขอนามัยการผลิตน้ำนมดิบ เกษตรกรมักทำความสะอาดเต้านมโคนมรีดนมก่อนทำการรีดนมทุกครั้ง ร้อยละ 71.5 ล้างและเช็ดเต้านมแม่โครีดนมด้วยคลอรีนก่อนและหลังรีดนมทุกครั้ง ร้อยละ 85.5 และ 4) ด้านการสุขาภิบาลด้านความสะอาด เกษตรกรส่วนใหญ่ทำความสะอาดคอกแม่โครีดนมทุกวัน ร้อยละ 72.3 และทำความสะอาดท่อลมรีดนมในฟาร์มโคนมทุกสัปดาห์ ร้อยละ 59.8

เกษตรกรได้ปริมาณน้ำนมดิบสูงสุด 22.50 กิโลกรัม/ตัว/วัน ได้ปริมาณน้ำนมดิบต่ำสุด 4.50 กิโลกรัม/ตัว/วัน โดยได้ปริมาณน้ำนมดิบเฉลี่ย 12.82 กิโลกรัม/ตัว/วัน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำนมดิบในฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด คือ พันธุ์โคนม วิธีการรีดนม อาหารข้น โรคเต้านมอักเสบ และการปฏิบัติในการจัดการด้านอาหาร เรื่อง การปรับคุณภาพฟางแห้งก่อนนำมาให้แม่โครีดนมกินโดยการเติมยูเรียหรือกากน้ำตาล การจัดการด้านสุขอนามัยการผลิตน้ำนมดิบ เรื่อง การตรวจน้ำนมด้วยน้ำยา California Mastitis Test (CMT) ก่อนรีดนมทุกครั้ง การจุ่มหัวนมหลังรีดนมทุกครั้ง และการจัดการสุขาภิบาลด้านความสะอาด เรื่อง การทำความสะอาดโรงรีดนมก่อนและหลังการรีดนมทุกครั้ง

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก